

ZADÁNÍ:

Stěžovatel u soudu byl v rozhodné době novinář politicky zaměřeného časopisu Profil. Po dobu několika let se zabýval a průběžně informoval o sledované kauze pana Hannese Androsche, bývalého vicekancléře a ministra financí, který byl stíhán a odsouzen za daňové delikty. O řízení před soudem napsal stěžovatel článek hodnotícího charakteru o procesu, v němž vyzýval čtenáře k zamyšlení. Tento článek byl publikován v době přerušení řízení před soudem.

Za publikaci článku byl stěžovatel odvolacím soudem odsouzen a pokutován za to, že se prostřednictvím publikace pokoušel ovlivnit trestní řízení, když z pozice člověka, který dlouholetým zjišťování stavu situace si přisvojil úlohu soudu tím, že veřejnost upozorňuje na jím zjištěné skutečnosti.

Evropský soud pro lidská práva má nyní posoudit oprávněnost odsouzení novináře za údajné ovlivňování probíhajícího trestního řízení. Jak jako soudce rozhodnete?

O střet jakých základních práv jde?

Nepřipomene vám případ obdobný případ z českého prostředí?

ŘEŠENÍ:

Tento případ řešil Evropský soud pro lidská práva ve věci Worm proti Rakousku:

Soud zkoumal případ tříbodovým **testem proporcionality**:

- A) zda to byl zásah **předvídaný zákonem**, přičemž soud konstatoval, že zákaz ovlivňování trestního řízení byl stanoven mediálním zákonem
- B) zda zásah **sledoval legitimní cíl**, přičemž soud konstatoval, že ochrana základní funkce soudů v demokratické společnosti je nezbytná, zvláště při ochraně presumpce nevinny
- C) zda byl **zásah nezbytný v demokratické společnosti**, přičemž soud konstatoval, že v tomto případě byl: soudy totiž nemohou pracovat ve vakuu a média a jejich komentáře mají vliv na soudní řízení, přičemž ale i veřejně činná osoba má právo na spravedlivý proces stejně jako každý jiný.

Závěr o přiměřenosti užitého opatření v době probíhajícího řízení, toho času ve fázi přerušení, je tak podle soudu skutečně nezbytný, protože v opačném případě by byla popřena zásada presumpce nevinny a také principu, že o vině a trestu rozhoduje pouze soudní orgán. Stěžovatel přímo vybízel čtenáře k zamyšlení, což evokuje přisvojení si funkce soudů tiskem. Navíc po skončení procesu již nebránilo nic zveřejňování obdobných závěrů.

Pro zajímavost – judikát Worms použil i český Ústavní soud, např.:

...Zásada presumpce nevinny se v horizontálních právních vztazích, tedy vztazích mezi subjekty v rovném postavení, uplatní jako jeden z ústavně aprobovaných důvodů pro omezení svobody projevu (v tomto smyslu lze interpretovat např. rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 29. srpna 1997 ve věci stížnosti č. 22714/93 Worm proti Rakousku, bod 50).

Její účelem je jednak zamezení tomu, aby bylo v důsledku uplatňování svobody projevu zasahováno do příslušného trestního řízení způsobem vyvolávajícím pochybnosti o nestrannosti orgánů činných v trestním řízení, zejména soudů, a nedošlo tak k ohrožení důvěry v rozhodování soudní moci. V tomto širším smyslu působí presumpce nevinny jako jedna ze záruk spravedlivého procesu.

Její význam je však třeba spatřovat rovněž v ochraně osobnostních práv osoby, proti které je vedeno trestní řízení (resp. vůči níž existuje podezření, že se dopustila trestného činu). V tomto aspektu je zásada presumpce nevinny obsažena již v čl. 10 odst. 1 Listiny a čl. 8 Úmluvy, přičemž čl. 40 odst. 2 Listiny a čl. 6 odst. 2 Úmluvy představují toliko její bližší specifikaci. Obecně platí, že presumpce nevinny nebrání informování o trestním řízení nebo o okolnostech, které mohou opodstatňovat závěr o tom, že se někdo dopustil trestného činu, plynou z ní ovšem určité meze, pokud jde o způsob, jakým má k takovému projevu dojít.